

Niclas Johannesen

Hann er har fimm minuttir yvir. Avtalan var annars klokkan tólv. »Eg komi beinleiðis av bussinum. Fekk ikki gjørt tað skjótari.« sigur Jóannes og tykist vera ovfarin av, at blaðmaðurin longu situr meira ella minni klárur. Havnamaðurin Jóannes er komin allan vegin úr Klaksvík. Hetta er gerandiskostur. Ein av størstu fótibóltsleikarum í Føroyum nakrantíð venur triðja árið á rað KÍ. Hóast hetta er sera tíðarkrevjandi fyri ein mann, sum eisini hevur fulltíðarstarv í Sambýlinum fyri menningartarnað, so hevur hann kortini brúkt meginpartin av vetrinum til nakað heilt annað. Í lummum hevur hann húsán til triðju Jóannes Jakobsen-fløguna »Myrkursins gongumenn«, sum kemur út flaggdagin 25. apríl. Og júst hetta er orsök til, at vit sita her í restauratiónini Marco Polo.

Tú kallar nýggju fløguna hjá tær »myrkursins gongumenn«. Hví?

»Eg haldið heitið riggar til innihaldið í fløguni. Trupulleikin her á landi hevur altíð verið, at okkara eigna fólk hevur ikki trúð upp egnan mátt. Í so máta er henda fløgan fyrst og fremst eitt álöp á okkum sjálvi og tað, at vit ikki tora at taka ábyrgd av egnum landi. Kápmýndin (sum Jóannes sjálvur hevur málað, blóm.) visir, hvussu fólk ganga niðurbeygd eftir fjallinum. Hetta haldi eg eisini eyðkennir føroyska lyndið. Vit eru eitt niðurbeygt fólk, tí tað altíð er blivið trúttáð niður í okkum, at vit ikki duga, og at vit ikki kunnu klára okkum sjálvi.«

Jóannes hevur longu prát-að seg heitan.

»Fyri meg er tað einfalt. Tú kanst velja myrkur, ella tú kanst velja ljós. Her á landi eru tað alt ov nógvur ráðandi, kreftir sum velja myrkrið. Døminu eru óteljandi. Okkara eigna flagg. Merkið, er eitt gott dømi. Tað funnst føroyingar, sum ikki vildu hava tað. Okkara móðurmál. Fleiri føroyingar vildu ikki hava tað inn um skúlagátt. Tey vildu heldur hava danskt. Og hvør minnist ikki, tá Dagur & Vika skuldi avloysa donsku tv-avisina: Eisini tá var ramskríggj frá teimum myrku krefturum. Frá teimum, sum ikki trúgva upp á egnan mátt. Og forrestin, er tað nakar, sum í dag sigur, at vit ikki áttu at havt Dag og Viku?«

Einfalt og erligt

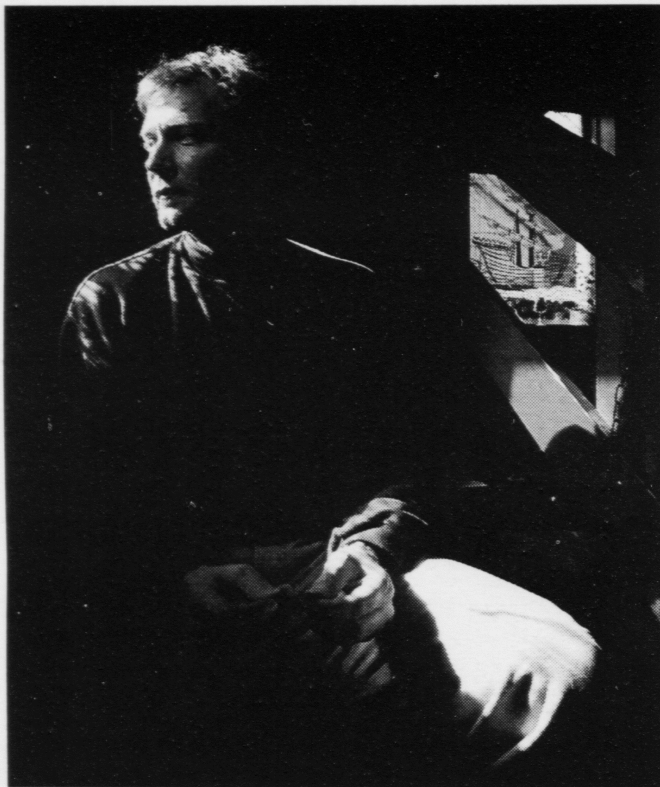
Hvussu vilt tú sjálvur lýsa tónlistarmannin Jóannes Jakobsen?

»Eg veit ikki. Onnur eru helst betur til tað enn ein sjálvur,« sigur Jóannes og setir tenninar í burgarbuffin, sum nú er komin á borðið. Hann týggir og kemur so kortini við einum boði.

»Eg haldi, at tað, eg geri, er rimiliga einfalt og rimi-

Idealisturin Jóannes

Flaggdagin 25. apríl gav Jóannes Jakobsen út fløguna »Myrkursins gongumenn«, sum á mangar hættir er ein hvöss atfinning móti egnum landsmonnum. Jóannes skilir rætt og slætt ikki, hví føroyingar ikki tora at taka ábyrgd av egnum landi

Heilt erligt: Eg eri floytandi líkaglaður við, um eg eri kendur ella ikki. Eg kann ikki brúka tað til nakað sum helst, sigur Jóannes Jakobsen

lag sær dagsins ljós. »Jóannes hugsar. »Og so er tað sjálvsagt kenningur eisini. Tær stýra jú eisini nógv av tí tú gert.«

Hvat kemur fyrst tá tú skrivar. Orð ella tekstur?

»Tað er rættiliga ymiskt. Vanliga setist eg við klaverið. Onkuntíð koma orðini fyrst. Aðrar tíðir ein melodistofa. Summi lög, ella rættari hugskot, kunnu liggja leingi - okkurt hevur ligið í tvey ár - áðrenn eg taki tað fram aftur og geri tað lídugt. Eitt dømið er lagið »Unga lívið«. Fyrst setti eg meg og átlaði at umseta eitt annað lag. Men so tók sangurin vend. Hann bleiv egin, ja nakað heilt annað.«

Tú hevur ofta brúkt lög eftir Bjørn Afzelius, eisini á nýggju fløguni. Hvat er tað við honum, tær dárar so væl?

Tað var einaferð fyrst í 80'unum - eg haldi 1983 - eg var í Danmark á vitjan. Á ein ella annan hátt endaði eg á konsert við honum. Og mær dámdi tónleikin sera væl. Bjørn Afzelius er kendur fyri sínar politisku tekstir. Tað mær dámdi, at eitt

Sjálvur haldi eg ikki, at kápmýndin er tann tekniskt besta myndin, eg havi gjørt. Men eg haldi, hon lýsir best heitið »myrkursins gongumenn«. Fólkin á myndini siggja eisini tyngd út. Tey siggja uppgevandi út. Líka sum føroyingurin ofta hevur lyndið at vera, tá tað snýr seg um egnan mátt. Tí valdi eg hana. Fólk við sokallaðum skili fyri list kunnu ivaleyst finna bæði eitt og annað at finnast at við kápmýndini. Men fyri meg er tað ein spurningur um at tora. Og tað nervar meg ikki, hvat onnur halda.«

Frá alheimi til tjóðskap

Tað eru skjótt tiggju ár síðani Jóannes gav út fløguna »Hvat Bagir«. Hvat heldur hann so í dag um undanfarna fløgurnar »Hvat bagir« og »Royn tínar veingir« samanborið við »myrkursins gongumenn«?

»Tá eg gjørdi fyrstu fløguna »Hvat bagir«, hevði eg ongantíð roynt tá áður. Eg var púra óroyndur, hvat plátuútgávu viðvíkti. Tá var tað spenningurin við at gera eina plátu, ið helt øllum uppi. Innihaldsliga hevur onkur útvarpsmaður (Súni Merkistein, blóm.) sagt, at hon var merkt av »alheims kærleika«. Rætt er tað eisini, at fyrsta útgávan snúði seg nógv um evni, sum upp-tóku okkum í 80'unum. »Hvat bagir« snúði seg um eksistenisellar spurningar, ovurfisking og vælferð sum so. »Royn tínar veingir« er tjóðskaparlig. Hon er eisini merkt av skræðlinum í 92. Í so máta ganga »Royn tínar veingir« og »myrkursins gongumenn« meira hond í hond.

Hetta er triðja fløgan hjá tær. Loysir tað seg fíggarliga at geva út fløgur?

»Nei. Allar útgávurnar hava givið undirskot. Og eg rokni heldur ikki við, at henda fer at mala runt. Tað kostar nógv at gera ein fløgu og keypiorkan í landinum er lítil. Tað kundi verið biligari, um eg bert brúkti maskinur at gera tónleikin við. Men eg eri av tí gamla skúlanum. Mær dámar best, at tónleikurin verður spældur av menniskjum. Fyri meg eru pengar heldur ikki alt. Pengar eru ikki einasta ríki-dømi, ið finst. Tað ljóðar so frelst at siga, at eg kenni tað sum eitt kall at gera tónleik. Men eg haldi, tað er tyðandi at virka í tí samtið, tú livir í. Hóast hetta við at hava tvey arbeiðið og gera tónleik aftrat í veruleikanum krevur nógv orku.«

Og meðan hann skolar síðsta burgarbitan niður við eini cola staðfestir Jóannes: »Ja, hetta gongur ikki longur. Eg orki í veruleikanum ikki meira. Fleiri mánaðir av árinum fái eg ofta ikki meira enn 2-4 tímar í søvn um samdøgrið. Og tað er ov lítið, sigur.

Hetta er síðsta árið, hann er venjari. »Men hetta segði eg eisini í fjør. Og fyrrárið forrestin eisini,« sigur Jóannes og sær út, sum hann ikki rættiliga veit, um hann skalt trúgva sær sjálvum.

Til síðst, Jóannes. Hvat vilt tú helst fólk skulu kenna teg fyri: Ítróttin ella listina?

»Heilt erligt: Eg eri floytandi líkaglaður. Eg eri ikki áhugaður í at vera kendur. Eg kann ikki brúka tað til nakað sum helst. Fyri meg liggur heldur ongin gleði í tí, at fólk, sum eg ikki kenni stórvægis, kenna meg. Á ó-lavsoðu velji eg sostatt ofta heldur at ganga á eini síðugotu, heldur enn í øllum persónsroknum. Persónsdyrkan er fullkomiliga uttan áhuga fyri meg. Hinvegin vóni eg, at tann tónleikur, sum eg geri, kann fáa fólk at hugsa. Og út frá tí taka støðu. Eg vil siga tað á tann hátt, at í Føroyum hevur tað verið so langt úti seinastu árinu, at sjálvt líkasælur hevur verið líkasæl.«

Jóannes Jakobsen hevur sjálvur málað húsán til fløguna Myrkursins gongumenn

vegis dárar, væl við honum er, at hann er altíð í parti við tí minni menta. Og so haldi eg eisini, at hann hevur gjørt nakrar fantastiskar kærleikssangir sum eitt nú »Ikaroz«. Hann megnar á eina annan hátt at fáa orð og lag at ganga upp í eina hægri eind. Tað, eg royni, er eisini hetta: at fáa orð og lag at ganga upp í eina hægri eind, uttan at tað skal skiljast á tann hátt, at eg haldi meg vera líka góðan yrkjara ella sangskrivara, sum Afzelius.»

Jakobsen málari

Nýggja fløgan visir eisini eina aðra hjá Jóannes; nevniliga málaran Jakob-sen. Kápmýndina hevur hann sjálvur málað, og inni í húsnum eru eisini myndir.

Tað eru seinastu tvey árinu, at Jóannes er farin at mála.

»Eg eri fór í holt við at mála, tí eg hevði hug. Fyri meg hevur tað at mála nakað við kenslur at gera. Eg havi onga áttan, tá eg byrji at mála. Hjá mær riggar ikki.«